

Bartal Klári**Phaják férfiak panasza**

*(Első latin-tanárom, édesapám szellemében,
akinél korrektebb embert nem ismertem)*

Ki vagy te, Idegen, phajákok földjén
Ki szemed veted Nauszikára?
Mely haza hívhat fiának téged
S tiszta szándékod mi bizonyítja?
Sebeid borító rongyaid alatt
Akár egy gyilkos teste lapulhat.
Hol van barátod, jótállva érted,
Atyáid földjét, ki messze hagytad?
Városunk szüzének kezére vágyott
Itt minden ifjú, férfi is bőven,
Remegve várva, ki lesz szerencsés,
Akit egyetlen szavára méltat.
Szívünkől kirakva elé garádics,
Gyönggyel fizetnénk egy mosolyáért
S bárki közülünk lenne is nyertes,
A többi szótlan fogadta volna.
S jöttél, te, kéretlen, hozott a tenger.
Elesettséged részvétet keltett.
Mégfogva e lány rajongó lelkét
Bús meséiddel, rabod lett máris
S pirulva bár merszén, kezét kínálta. –
Nem, hogy keze, de szíve se kellett!
Mit sokan vágytunk, te messze dobtad
S most kéred népünk, eresszen útra.
Esküdnek mért higgyünk, ártatlan voltod,
E lány érzelmét, hogy akaratlan
Keltted így fel – ki tanúsítja?
S mi kinnal fizetsz, sirását hallván?
Felkeltvén reményét hő érzelemnek

S nyügnék érezvén, messze pucolni –
Éretlen tempó. Férfihoz illik
Felmérni tettét előrelátón.
Utadat vezesse égzengés, villám –
Hajód már készen, lobog vitorlád.
Siess, Idegen (türelmünk véges)
És vidd az átkunk régi hazádba.
Kísérjen emléke kisírt szemeknek
S fellelve otthon csonka családod,
Hitvesed csókját megkeserítsék
Gyémánt könnyei Nauszikának.
Rohanj hát, menekülj s ne bízz a sorsban,
Találsz haragost istenek között
S ki szánt is eddig, nem segít többé:
Odüsszeusznak tudjuk már nevét .

Norrköping, 2000. december 21.

Vasi tavaszelő

Már tőzike virít szelíd lankáidon,
Vasi táj. Édes szavú vend nénikék
Mosolya melegít, hízik a barka
S új dalt tanulgat, lám, a nyitnikék.

Őzsuta surran a tilalmasi erdőn,
Villantja kacéran fehér foltjait,
A vén Rábához igyekszik a Pinka
S valami pajzán dolgot álmodik.

Körmend felé, 1991.

Emlék lesz...

Emlék lesz ez is, mint a tegnap éj,
Egyszer felém int majd a múlt ködén
S letisztul mindaz, mi most fölka-
vart:
A Champs-Élysées és a Szajna part

Könnyű szerelmek, fények városa,
Verlaine magánya, Marat tébolya,
Szent Mihály útján, ahogy szél oson,
Rodin szobrán a vágy (már fájdalom).

Álmodó nyárfák, gesztenyék sora,
Versailles pompája, Piaf sikolya,
A Császár arca (némán is beszél).
S emlék lesz ez is – mint a tegnap éj.

Párizs, 1990. Szent Mihály hava

Credo...

Credo, credis, credit...
Mindannyian másban.
Ki az öröklétben,
Ki az elmúlásban.

Egy az adott szóban,
Vér szavában másik...
S mért, hogy mindegyikünk
Folyton csak hibázik?

Mamuka

Korán megözvegyült, mint az unokája,
De a kesergésre soha sem állt szája.
Férje fél-francia, ő bánáti német,
Asszonyként leste el a magyar beszédet.
Szelíden, ha korholt, bicsaklott a nyelve
(Azóta sem fogtak ilyen fegyelemre).
Kipirult, ha vertük ünnepnap a blattot,
Az ördög sem látott ilyen kemény harcot.
Mert, ha már az élet nem engedte nyerni,
Játékban komolyan első akart lenni.
Hányszor földhöz vágta mérgében a kártyát!
(Többször is forgatta, mint gót bibliáját.)
S ha a hancúr közben a szekér elszaladt,
Megszűnt a komázás, csak a szigor maradt:
"Taknyos, el ne feledd - a nagyanád lennék!)
–Tündérujja nyomát őrzi még az emlék,
Szekrény mélyén rongyból, pamutból szőtt buba,
Papírba csomagolt első báli ruha...
Angyaloknak varr már Frau Lehrerin régen
Bodros felhőruhát odafenn az égen.

Kicsiny hittel

Annyi köztünk a magabiztos,
Sokan látnak gyors kiutat,
Ilyen hévvel rég döngettek már
Nagy mellénnyel tárt kapukat.

Ilyen okosan nem szavaltak
Jogról és jóról lelkesen.
Csoda, hogy kicsiny sebeinket
Takargatjuk szemérmesen?

Életek mentek tönkre itten,
Költőbbe fúltak szép szavak,
Korán megöszült anyák sorsa
Üzent a múltnak rég hada

Fiatal apák sírja fölött
Oly sokan sírtak csendesen
S hány tiszta lélek kérgesült meg –
Nem írta össze senki se

Vándorbotot hányan ragadtak
S futottak (fulladozva tán),
Hány üres tányért néztek sírva
Csonka családok asztalán!

Akarni kéne (tudom én is)
S most tenni szépet és nagyot –
Bocsásd meg, Uram, de már fáradt
És oly kicsinyhitű vagyok.

Székesfehérvár, 1990. június

Apámnak, megkésve

Negyvenöt éve, hogy ismerem arcod,
S lassan negyvenhat, mióta szeretsz.
Ha rá gondolok, fojtogat a sírás –
Jaj, bár lehetnék újra kisgyerek!

Lábadnál ülnék, komoly szavad lesve,
Míg jő az este és a tűz lobog
S a lángok közül visszanézne Toldi –
Arcában, felém, két szemed ragyog.

Ha elkezdhetném újra, szomjas szívvel,
Petroniusnak nem unnám szavát
S ma is egyedül, csak Neked szavalnám
Azt a szép, régi székely balladát.

Óh, hadd boruljak válladra, zokogva,
Simogasd hajam úgy, mint réges-rég
S hited el vélem komoly szelíd szóval:
„Gyöngyikém, ne félj, itt maradok még!”

Könyörgés – 5 strófában

Elszürkítettek gondok és bajok –
Fogadj hát úgy el, amilyen vagyok.
Ne bándd, hogy szemem néha elborul,
Nézz rám s a bánat menten elcsitul.

Kezed, míg lassan két kezemhez ér,
Feledjem én is, hajam, hogy fehér
S próbáld feledni Te is, ami fáj
És segíts hinni – hisz élni muszáj.

Fogóddz kezembe s új tartást Te adj
(Könnyebb így hinni újabb bajokat)
S nézd el hibáim. Gyenge, ha vagyok,
Nem én akartam – csak a bánatok.

Pálcát se törjél oly könnyen, Szívem,
Hisz' Te sem volnál talán büntelen.
Lágy szó helyett, ha rosszra nyílna szád,
Vigyázz, ne hulljon egy se vissza Rád.

A délibábot amíg kergeted,
Mit eddig nyertél – elveszitheted.
Használd tükörnek kedvesed szemét.
Vétkes az is, ki maga ellen vét.

Bartal Klári önmagáról:

1940. január 24-én születtem, Szegeden, szüleim iskolavárosában. Felvidéki édesapám latin-francia szakos gimnáziumi tanár volt. Az irodalom és főleg a versek szeretetét tőle tanultam. A bajor apácák tanítóképzőjében végzett bánáti édesanyám (kántortanító lánya) a népdalok és zene ismeretét oltotta belém. Megalkuvásra, bölögatójánosságra viszont olyanira nem akart, nem tudott egyikük sem nevelni, hogy 1956 után fel kellett adnom az álmaimat. A helyi hatalmasságok (utánam nyúlva) jeles érettségim ellenére megakadályozták bölcsészkar tanulmányaimat. Abszolút humán beállítottságommal így kötöttem ki a számviteli munkánál. Innen is mentem nyugdíjba,

mihelyt lehetőségem adódott rá.

Korán megözvegyültem. Két lányom van, akik elsőként pedagógiai képesítést szereztek, majd „katedra-szőkevény” váltak. Egyikük az operetténekesi pályát választotta, másikuk az államigazgatást. Székesfehérváron élek, de a törvény által engedélyezett időszakot Svédországban, Norrköpingben töltöttem. A Hunsorban rendszeresen publikálok, Magyarországon történő tartózkodásom alatt is. Verseimet a 90-es évek elején a budapesti Bulletin kezdte közölni. A „Bartal” név apai nagymamám családneve.